

Sygn. akt III AUa 871/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion
Sędziowie	SSA Marek Procek SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. D. (K. D.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 21 lutego 2012 r. sygn. akt XI U 2140/11

oddala apelację.

/-/ SSA M. Procek/-/ SSA J. Ansion/-/SSA M. Małek - Bujak Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 871/12

UZASADNIENIE

Decyzją nr(...)z dnia 24 czerwca 2011r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.stwierdził podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym przez ubezpieczoną K. D.w okresie od 17 czerwca 2007r. do dnia 1 lipca 2007r.

Kolejnymi decyzjami nr (...)z dnia 24 czerwca 2011r. organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za okres czerwca 2007r. oraz od maja do lipca 2009r.

K. D. wniosła odwołanie od powyższych decyzji wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez przyjęcie, że podlegała ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, poczynając od dnia 2 lipca 2007r., tj. od daty faktycznego jej zapoczątkowania, a nie nabycia uprawnień do jej prowadzenia.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2012 roku (sygn. akt XI U 2140/11) Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję nr (...)w ten sposób, że ustalił, iż K. D.podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, poczynając od dnia 2 lipca 2007r. Natomiast w punkcie 2 tegoż wyroku zmienił zaskarżone decyzje nr (...)w ten sposób, że ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za maj, czerwiec i lipiec 2009r. w wysokości zadeklarowanej kwoty, nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy i zeznaniach ubezpieczonej, złożonych na rozprawie w dniu 21 lutego 2012r., ustalił następujący stan faktyczny.

K. D.wykonuje zawód lekarza stomatologa. Do dnia 16 czerwca 2007r. zatrudniona była w oparciu o umowę o pracę. Na początku 2007r. powzięła wiadomość o możliwości objęcia gabinetu stomatologicznego, położonego w S., przy ul. (...), po zmarłym ojcu przyjaciółki. Przystąpiła do przetargu, który miał miejsce na początku marca 2007r. Po jego wygraniu podjęła działania niezbędne do rozpoczęcia działalności. W związku z tym, w dniu 20 marca 2007r. wystąpiła do Burmistrza Miasta O.o uzyskanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Jako datę rozpoczęcia działalności gospodarczej określiła dzień 1 maja 2007r. W dniu 27 marca 2007r. zgłosiła się nadto do Urzędu Skarbowego w M., określając datę rozpoczęcia działalności na dzień 1 maja 2007r. Jednocześnie prowadziła remont lokalu, by dostosować go do wymogów obowiązujących przepisów w 2007r. Z uwagi na to, iż zakres prac remontowych był znaczny dopiero w dniu 10 maja 2007r. wystąpiła do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S.w sprawie wydania opinii o spełnieniu warunków umożliwiających udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie praktyki stomatologicznej celem uzyskania zezwolenia i wpisu do rejestrów. Postanowienie w tym zakresie uzyskała z dniem 5 czerwca 2007r. (postanowienie nr (...))Ubezpieczona przystąpiła jednocześnie do zakupu materiałów niezbędnych do pracy. W dniu 2 lipca 2007r. zawarła umowę zlecenia z D. M.na wykonanie prac polegających na asystowaniu przy usługach stomatologicznych.

Prowadzenie gabinetu stomatologicznego było pierwszą działalnością ubezpieczonej, w związku z czym skorzystała ona z możliwości zadeklarowania podstawy wymiaru składek w wysokości 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia. Organ rentowy uwzględnił ten preferencyjny wymiar składek za okres od 1 maja 2007r. do dnia 1 lipca 2007r. Poczynając od maja 2009r. organ rentowy uwzględnił przy podstawie wymiaru składek pełną ich wysokość, tzn. kwotę zadeklarowaną, nie niższą niż 60 % kwoty najniższego wynagrodzenia.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 6 ust. 1 oraz art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. nr 205 poz.1585), uznając, że decydujące znaczenie ma data rozpoczęcia działalności, a nie data jej wskazania w urzędowym dokumencie.

Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd I instancji wskazał, że analiza art. 13 pkt 4 powołanej wyżej ustawy pozwala stwierdzić, iż organ rentowy, powołując się na niego w kontekście sprawy, wyciąga odmienne wnioski w zakresie literalnego brzmienia przepisu. Cytowany przepis art. 13 pkt 4 wskazuje bowiem, zdaniem tego Sądu, że decydujące znaczenie ma data rozpoczęcia działalności, a nie data jej wskazania w urzędowym dokumencie. Rozpoczęcie działalności to czynność aktywna, w ramach której został zainicjowany całościowy zakres działania człowieka w ujęciu faktycznym. Określenie daty 1 maja 2007r. (co nastąpiło w marcu 2007r.), jako początek rozpoczęcia działalności, nie ziszcilo się w tym czasie z przyczyn nie całkowicie zależnych od ubezpieczonej. Sąd Okręgowy podniósł, że ubezpieczona musiała bowiem dopełnić szeregu formalności niezbędnych do rozpoczęcia takiej działalności.

Zdaniem Sądu I instancji, ubezpieczona faktycznie zatem gotowa była do podjęcia działalności w dniu 2 lipca 2007r. Z tą datą rozpoczęła przyjmowanie pacjentów, a także osiąganie przychodów, skutkujące obowiązkiem zapłaty podatków i składek. Sąd ten przyznał rację ubezpieczonej w zakresie, w jakim powołuje się na okoliczność, że dla istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych decydujące znaczenie ma prowadzenie działalności, a nie tylko posiadanie uprawnień do jej prowadzenia. Podkreślił także to, że ubezpieczona powołuje się na fakt, że do dnia 2 lipca 2007r. nie wykonywała działalności w sposób zorganizowany, a o ciągłości świadczenia usług, tj. stałej gotowości do przyjmowania pacjentów można mówić dopiero z dniem 2 lipca 2007r.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 listopada 1999r. Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. z 1999r. Nr 101 poz. 1178 ze zm.) w zw. z art. 6 ust. 1

pkt 5 i 13, pkt 4 oraz art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 09.205.1585 j.t. z późn. zm.) albowiem działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Zgodnie zaś z wykładnią prawa, prowadzenie działalności gospodarczej występuje zarówno w okresach faktycznego jej wykonywania, jak też w okresach wykonywania innych czynności związanych z tworzeniem odpowiednich warunków do jej wykonywania, załatwiania spraw urzędowych, poszukiwania klientów (...) gdyż wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z prowadzoną działalnością, bowiem zmierzają do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania.

Wskazując na powyższy zarzut, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołań oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą i drugą instancję. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Katowicach.

Uzasadniając wniesiony środek odwoławczy, apelujący wskazał, że ustalił bezspornie, iż datą rozpoczęcia działalności gospodarczej jest 1 maja 2007r. i po tej dacie K. D. dokonała zgłoszenia NIP-1 do Urzędu Skarbowego i przygotowywała lokal do otwarcia gabinetu, a także rejestrowała zdarzenia gospodarcze związane z przygotowaniem lokalu przed otwarciem gabinetu w podatkowej księdze przychodów i rozchodów celem dokonania ich rozliczenia w ramach tejże działalności gospodarczej z uzyskanym w późniejszym czasie przychodem.

Organ rentowy podniósł, że prowadzone przez odwołującą czynności związane z tworzeniem odpowiednich warunków do jej wykonywania, załatwiania spraw urzędowych, przygotowywania lokalu do prowadzenia w nim gabinetu (...) potwierdzają załączone do sprawy akta kontroli, których treści odwołująca nie kwestionuje.

Zdaniem skarżącego, brak możliwości osiągnięcia w tym czasie w określonym jednym miejscu przychodu nie stanowi przesłanki do wyłączenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą z ubezpieczeń społecznych. Przy czym podkreślił, że określenie przez przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisanej do ewidencji, powoduje istnienie domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i będzie prowadzona do czasu jej wykreślenia z ewidencji.

Odpowiedź na apelację wniosła ubezpieczona, podnosząc między innymi, że apelacja organu rentowego nie przedstawia żadnych nowych dowodów, faktów czy przesłanek, które do tej pory nie były rozpatrywane w sprawie. Nadto wniosła o dopuszczenie dowodu

z dołączonego do odpowiedzi na apelację zaświadczenia o wpisie do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich z dnia 20 czerwca 2007r.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd I instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przypomnieć należy, iż przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585, dalej jako ustawa systemowa) stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. W normie art. 8 ust. 6 przyjęto, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. Zaś, zgodnie

z art. 13 pkt 4 cyt. ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące działalność pozarolniczą - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

Zatem, wymienione przepisy posługują się terminami: prowadzenie działalności, rozpoczęcie wykonywania działalności i zaprzestanie wykonywania działalności.

Trzeba zatem wskazać, że problematyka prowadzenia działalności gospodarczej w spornym okresie została uregulowana w przeważającej części w ustawie z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. z 2010r., Nr 220, poz. 1447, dalej jako ustawa o swobodzie działalności gospodarczej), według której prowadzenie działalności gospodarczej jest kategorią obiektywną, i oznacza prawnie określoną sytuację, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych wypełniających lub nie wypełniających znamiona tej działalności.

Stosownie do art. 2 ust. 1 tej ustawy, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Odnosząc te przepisy do obowiązujących w rozpatrywanym zakresie uregulowań prawa ubezpieczeń społecznych można ogólnie stwierdzić, że podjęcie działalności gospodarczej oznacza legalne rozpoczęcie jej wykonywania (prowadzenia), które przecież

w rzeczywistości nie musi zbiegać się z datą określoną w ewidencji, gdyż może nastąpić w późniejszym czasie albo nie nastąpić w ogóle. Wskazuje na to jednoznacznie już tylko treść art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, który powstanie i ustanie obowiązku ubezpieczenia łączy

z rozpoczęciem i zaprzestaniem wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, a nie z okresem jej zaewidencjonowania. Z tego względu, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie, że obowiązek ubezpieczenia wynika z faktycznego rozpoczęcia działalności i jej prowadzenia na podstawie wpisu do ewidencji, natomiast kwestie związane

z jej formalnym zarejestrowaniem i wyrejestrowaniem mają znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej, nie przesądzają natomiast same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczeń społecznych. Inaczej rzecz ujmując, wpis do ewidencji działalności gospodarczej ma charakter deklaratoryjny i stwarza jedynie obalane domniemanie, że działalność gospodarcza była faktycznie podjęta i prowadzona w okresie nim objętym (por. np. wyroki z dnia 31 marca 2000r.,

II UKN 457/99, OSNAPiUS 2001 nr 18, poz. 564; z dnia 21 czerwca 2001r., II UKN 428/00, OSNP 2003 nr 6, poz. 158; z dnia 25 listopada 2005r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309; z dnia 23 marca 2006r., I UK 220/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 81; z dnia 13 listopada 2008r., II UK 94/08, LEX nr 960472 i orzeczenia w nich powołane).

Inne rozumienie rozpoczęcia wykonywania (prowadzenia) działalności gospodarczej

po pierwsze - nie daje się pogodzić z brzmieniem art. 13 pkt 4 ustawy systemowej oraz art. 6

ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, po drugie - na gruncie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych oznaczałoby możliwość legalizacji fikcyjnego ewidencjonowania działalności gospodarczej, a w konsekwencji przyznania tytułu ubezpieczeń społecznych samemu jej zgłoszeniu, bez rzeczywistego uczestnictwa w obrocie gospodarczym, a po trzecie - pozostawałoby w sprzeczności z zawartą w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definicją tej działalności, przez którą rozumieć należy określoną w powołanym przepisie działalność zarobkową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

W judykaturze przyjmuje się, że cechami działalności gospodarczej jest: 1) zawodowy

(a więc stały) charakter, 2) związana z nią powtarzalność podejmowanych działań,

3) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania i 4) uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991r., III CZP 117/91, OSNCP 1992 nr 5, poz. 65).

Również w uchwale z dnia 23 lutego 2005r., III CZP 88/04 (OSNC 2006 nr 1, poz. 5) Sąd Najwyższy stwierdził, że działalnością gospodarczą jest działalność wykazująca zawodowy, czyli stały charakter, podporządkowanie regulom zysku i opłacalności (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania) oraz uczestnictwo w działalności gospodarczej (w obrocie gospodarczym).

Wykonywanie działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu indywidualnej praktyki lekarskiej przez lekarza dentyście - stosownie do art. 50 ustawy z dnia 5 grudnia 1996r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. 2005r., Nr 226, poz. 1943, z późn. zm., dalej jako ustawa o zawodach lekarza) w brzemieniu obowiązującym w spornym okresie - wymagało uzyskania wpisu do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich. Dla rozpoczęcia wykonywania tego rodzaju działalności gospodarczej nie jest więc wystarczające jej zgłoszenie w organie ewidencyjnym, co oznacza, że przed uzyskaniem wpisu do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich nie jest możliwe rozpoczęcie jej prowadzenia, w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Dokonanie wpisu do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich uzależnione jest, między innymi od dysponowania przez lekarza dentyście pomieszczeniem, w którym będzie wykonywana praktyka, wyposażonym w produkty lecznicze, wyroby medyczne, aparaturę i sprzęt medyczny odpowiedni do rodzaju i zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych, oraz posiadania opinii właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego albo właściwego organu Wojskowej Inspekcji Sanitarnej o spełnieniu warunków wymaganych przy udzielaniu określonych świadczeń zdrowotnych, a także uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. (art. 50 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy o zawodach lekarza).

Nie może zatem budzić wątpliwości, że podejmowane przez ubezpieczoną w spornym okresie działania, zmierzające do spełnienia powyższych wymagań formalnych celem uzyskania wymaganego wpisu do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich, nie mogły być uznane za rozpoczęcie wykonywania działalności gospodarczej. Słusznie bowiem ubezpieczona podnosi, że wymaganą prawem opinię właściwego powiatowego inspektora sanitarnego uzyskała dopiero 6 czerwca 2007r., co z kolei umożliwiło odbiór przygotowanego przez nią gabinetu stomatologicznego przez komisję Okręgowej Izby Lekarskiej,

który skutkowało uzyskaniem zaświadczenia o wpisie do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich w dniu 20 czerwca 2007r. Dlatego ubezpieczona dopiero od tej daty mogła legalnie rozpocząć wykonywanie działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu gabinetu stomatologicznego. Przy czym, trafnie Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że dopiero

od 2 lipca 2007r. ubezpieczona faktycznie rozpoczęła wykonywanie przedmiotowej działalności gospodarczej, gdyż dopiero od tego dnia zatrudniła personel pomocniczy

i rozpoczęła przyjmowanie pacjentów.

Resumując, Sąd Okręgowy w Katowicach przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe w przedmiocie ustalenia okoliczności faktycznych związanych z rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej przez ubezpieczoną i nie naruszył przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, ustalając, że ubezpieczona faktycznie rozpoczęła prowadzenie gabinetu stomatologicznego od dnia 2 lipca 2007r., czego konsekwencją jest ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za maj, czerwiec i lipiec 2009r. w wysokości zadeklarowanej kwoty, nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Mając na uwadze powyższe oraz opierając się na treści art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

/-/ SSA M. Procek/-/ SSA J. Ansion/-/SSA M. Małek - Bujak Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR